

Sprawozdanie

komisyi konstytucyjnej o petycyach żądających zaprowadzenia sądów pokoju.

Wysoki Sejmie!

Sprawa zaprowadzenia w kraju naszym instytucyi sędziów pokoju zostaje już po raz trzeci poruszona w Wysokim Sejmie.

W roku 1866. postawił poseł Hubicki dnia 22. marca wniosek o zaprowadzenie sądów pokoju. Sejm odesłał wniosek ten dla sprawozdania do komisji gminnej, a w skutek przedłożonego sobie sprawozdania powziął dnia 26. marca 1866. następującą uchwałę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, aby na najbliższej kadencji Sejmu przedłożył projekt do ustawy o instytucyi sędziów pokoju.“

Uchwała ta odeszła do c. k. Prezydium Namiestnictwa przy piśmie Marszałka krajowego z dnia 27. marca 1866. do l. sejm. 2,516. pozostała jednakże nie tylko bez skutku, ale i bez odpowiedzi.

W roku 1868. rady powiatowe w Dąbrowie i w Bochni wniosły do Wys. Sejmu petycje o zaprowadzenie sądów pokoju. Petycje te przekazał Wys. Sejm przy zamknięciu sesji wraz z innymi niezadowolonymi petycjami Wydziałowi krajowemu. Wydział krajowy udał się w skutek tego dnia 9. grudnia 1868. do l. 11,326. do c. k. Prezydium Namiestnictwa z zapytaniem, jak c. k. Rząd załatwił uchwałę sejmową z dnia 26. marca 1866. i dotyczące pismo marszałkowskie wyżej powołane, i z jakich powodów przedłożenie rządowe projektu ustawy o instytucyi sędziów pokoju nie nastąpiło podczas kadencji sejmowej w roku 1868., oraz zawezwał c. k. Prezydium Namiestnictwa na podstawie §. 17. statutu krajowego, aby ten projekt rządowy wniesiony był na najbliższej kadencji sejmowej.

Odpowiedź na tę odezwę odebrał Wydział krajowy dopiero dnia 11. października b. r. W piśmie z tej daty wystosowanem z powodu ogłoszonej ustawy państwowej z dnia 21. września b. r. o warunkach, pod którymi ugody zawarte przed mężami zaufania z gmin mogą otrzymać exekucję, żąda c. k. Prezydium Namiestnictwa od Wydziału krajowego z polecenia pana Ministra spraw wewnętrznych wskazania owych okoliczności, które przy układaniu projektu do ustawy krajowej, względem przedmiotów zastrzeżonych w ustawie państwowej ustawodawstwu krajowemu, wymagają wedle tutejszokrajowych stosunków szczególnego uwzględnienia, oraz donosi, że zdaniem pana Ministra projektowanie tej ustawy krajowej należeć powinno w pierwszym rzędzie do Wysokiego Sejmu, a w końcu oświadcza, że pismem tem zostaje załatwiona odezwa Wydziału krajowego z dnia 9. grudnia 1868. do l. 11,326.

Przedmiot jednakże pisma tego nie dotyczy się bynajmniej instytucyi sędziów pokoju. Ustawa państwowa z dnia 21. września b. r. zawiera tylko postanowienia co do warunków pod jakimi ugody zawarte przed mężami zaufania z gminy mogą otrzymać exekucję i nazywa wyraźnie instytucję takich mężów zaufania nrzędami pojednawczemi. Wysoki Sejm nie mógł mieć takiej instytucyi na oku, domagając się zaprowadzenia sądów pokoju, bo ta instytucja zastrzeżona już jest gminom w §. 27. lit. m) ustawy gminnej. A jakkolwiek terazniejsza ustawa państwowa nadaje instytucyi tej większej doniosłości przyznaniem prawa exekucyi ugodom zawartym przed urzę

dami pojednawczemi, nie przetwarza ona ich przez to w sądy pokoju. Główny charakter tychże ten, że sądzą, brakuje zawsze urzędowi pojednawczemu, a o to właśnie przedewszystkiem chodzi. Gdybyż jeszcze przed wytoczeniem pozwu był obowiązek wnoszenia sprawy do urzędu pojednawczego, zastępowałyby on może choć w małej części instytucję sędziów pokoju, ale tak jak go urządzone nie zaspokaja on w niczem potrzeby tej instytucji.

W petycyach rady powiatowej dąbrowskiej i wydziału powiatowego bocheńskiego wniesionych do Wysokiego Sejmu, które są przedmiotem niniejszego sprawozdania, żądają petenci wyraźnie zaprowadzenia sądów pokoju, któreby w trudniejszych sprawach stanowczo wyrokowały.

Aby więc zaprowadzenie sądów pokoju, tej dla naszego kraju tak żywej instytucji, o ile możności przyspieszyć, a równie ze względu, iż instytucja ta wtenczas tylko będzie mogła przynieść spodziewane korzyści, jeżeli jej zakres działania i urządzenia zastosowane będą pod każdym względem do tutejszo-krajowych stosunków, co tylko przy dokładnej tychże znajomości jest możliwem, komisya konstytucyjna czyni wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu aby wypracował i przedłożył Sejmowi na najbliższej kadencji projekt do ustawy o sądach pokoju dla spraw spornych i niespornych.“

Lwów dnia 18 października 1869.

L. Wodzicki,
przewodniczący.

Grocholski,
sprawozdawca.